

בעזהש"ת

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

סעודת רעוא דרעוין

פרשת מקץ

שבת חנוכה

שנת תשס"ט לפ"ק

יוצא לאור ע"י

מכון מעדני מלך וויען

גליון תקמ"ד

להשיג אצל
מכון מעדני מלך וויען

185 Wilson St.
Brooklyn N.Y. 11211
718.388.1751.#117

דברי תורה

בסעודה שלישית פרשת מקץ (שבת חנוכה) תשס"ט לפ"ק

אפו על כל הגזירות שגזרים על צניו], ואלו הן נוראותיו [מן יום החורבן אתה למד נוראותיו, שכל האומות נאספו להשמידם ונתקיימו מהן], שאלמלא מוראו של הקדוש ברוך הוא, היאך אומה אחת יכולה להתקיים בין שצעים אומות ע"כ.

וביאור הדברים, כי בודאי אין הכוונה שדניאל וירמיה עלה על לבם שתשש כזיכורו כחו כנקבה, ואי אפשר לתארו בתואר הגבור והנורא. אלא הענין הוא, כי מנצח גדולתו של הקב"ה, אין לנו יכולים לתארו בשום תואר, כי הוא ית' מוצדק ומופלא וגדול באין ערוך מכל התוארים שיתכן לתארו, והוא כזיכורו מרומם על כל צרכה ותהלה. ואנו משבחים אותו רק צמה שנוגע לנו וצרויותיו למטה, שאנו מכירים מהצריחה שהוא אל-גדול גבור ונורא.

ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך. יש לומר דאיתא בגמרא (יומא סט:) אמר רבי יהושע בן לוי למה נקרא שם אנשי כנסת הגדולה, שהחזירו עטרה ליושנה. אתא משה אמר (דברים י"ז) הא-ל הגדול הגבור והנורא [אשר לא ישא פנים]. אתא ירמיה ואמר נכרים מקרקרין צהיכלו איה נוראותיו [שראה שרי נצוכדנצר נכנסין להיכל ומריעים צו ככל רגום], לא אמר נורא [צפרשת הנה חנמאל כתיב, עושה חסד לאלפים, ומשלים עון אצות אל חיק צניהם אחריהם, הא-ל הגדול והגבור ה' נצאות שמו (ירמיה לב-יח)]. אתא דניאל אמר נכרים משתעבדים צניו [זה שצעים שנה] איה גבורותיו, לא אמר גבור [צתפלתו צספרו (דניאל ט)] אתו אינהו ואמרו, אדרבה זו היא גבורתו, שכובש את יצרו [כל השנים הללו שנשתעבדו צהן], שנתן ארך אפים לרשעים [מאריך

אבל צימי חנוכה, שצמח הזמן שהיו ישראל צשפלות עזומה, שעכו"ם מקרקרין צהיכלו, ועכו"ם היו משתעבדין צצניו, ראו אז גודל כח יד ה', שנתן גבורים ציד חלשים, ורצים ציד מעטים, ועשה נסים צהיכלו צהדלקת המנורה, אז צעת ההוא לכולי עלמא היו יכולים לתוארו ככל התוארים שתיאר אותו משה, הא-ל-הגדול הגבור והנורא, ואין לקצר צתואריו כמו שעשו ירמיה ודניאל. ולכן אנו אומרים, ולך עשית שם 'גדול' וקדוש צעולמן, שנחגל שמו לתוארו גם צתואר הגבור והנורא.

ובעיון יעקב שם כתב, שהקשה לו צעל מחצר זקוקין דנורא, דלמה נקרא שם כנסת 'הגדולה', דהא תיבת 'הגדול' נשאר קיים לעולם, מה שאין כן הגבור והנורא פחתו, ואם כן כשחזרו לומר הגבור והנורא, היו ליה לקרותם אנשי כנסת הגבורה או הנורא ע"כ. ובפשוטו יש לומר, שקראו אנשי כנסת 'הגדולה', שעד ימיהם היו מקצרים צהתוארים לקרותו רק צתואר אחד הא-ל-הגדול, וכעת הגדילו תואריו לקוראו גם צשם הגבור והנורא.

אך יש לומר עוד, כי לפי דצריהם של ירמיה ודניאל, שינסם זמנים

אצל צזמן שאין רואים הנהגה זו של גבורה, אין לנו לשצחו צתואר זה, כי צענם הוא גדול יותר מתואר זה, וגם לפי הנהגתו למטה אי אפשר לתוארו כן, כי איה גבורותיו, ולכן ירמיה לא אמר גבור, ודניאל לא אמר נורא.

אמנם אנשי כנסת הגדולה אמרו, כי גם צזמני הסתרה הללו, אנו רואים גבורותיו, שכובש את כעסו ונותן ארך אפים לרשעים, שזהו עיקר מעלת הגבורה, להיות גבור על עצמו ומדותיו, ולא רק להיות גבור על החלשים, ואיזהו גבור הכובש את יצרו (אבות ד-ה), וגם אנו רואים נוראותיו צמה שכבשה אחת מתקיימת צין צצעים זאצים, ושפיר נוכל גם היום לתארו הא-ל-הגדול הגבור והנורא. — וכנראה שגם ירמיה ודניאל השכילו זאת, ואף על פי כן מנעו עצמם לומר הגבור והנורא, כיון שלא כל אחד משכיל להצין זאת, וקצרי שכל יכולין לומר שמה שמקרקרין צהיכלו, הוא מצד הסתרה וחולשה, ועל דרך שאמרו אלקיהם של אלו ישן הוא, על כן לא הזכירו אלא הא-ל-הגדול. ואנשי כנסת הגדולה הכריעו, דכיון שיש מקום לראות גם כעת מדות הגבור והנורא, שפיר יכולים להזכירו.

אמנם הענין הוא, כי כל הנסים שעשה ה' לישראל, ונקצעו לימים טובים, מצואר צסה"ק קדושת לוי (לחנוכה קדושה ראשונה) שהם מתעוררים מדי שנה בשנה בצוא זמנם. וצכל פורים מתעורר הנס של מפלת רשעים, וצכל חנוכה מתגלה האור הגנוז. ואחרי ככלות סוף הנסים שנעשו לישראל, נתגלה כבר להכלל ישראל עד סוף הדורות מצוא להמשיך ישועות ה' למטה. ועל דרך שפירשו, ושאצתם מים צששון ממעיני הישועה (ישעיה יב-ג), כי ישועת ה' אינה רק לפי שעה, אלא היא כמו מעין, שאחר שנכרה ונתגלה המעין, יכולים לשאוב משם מים תמיד (עיין ייטז לב פ' חיי).

וצהנס של חנוכה נגמר כל מיני נסים שיצטרכו לישראל להדורות העתידין. וצכל עת זרה וזוקה יוכלו להמשיך ישועה ממעינות הישועה שהושיעם צימים ההם, ולהמשיכם גם צומן הזה.

ולבן צסיום כל סוגי הנסים שנעשו לישראל, שכבר הוכן ישועה לכל הדורות צכל מצביהם, אז נגמר כל הלילה, הרומז לזרה, ומתחיל להתנוץ השחר, להזריח אור צחושך הגלות. והנה הנסים הקודמים של יציאת מצרים הרי היתה צומן שישראל היו

שלא ניכר צהם מדותיו ית"ש שהוא גבור ונורא, אז יש פגם צכיכול גם צשם 'הגדול', כי גדול ה' ומהולל מאד, ולגדולתו אין חקר (תהלים קמה-ג), ואם מתארים את ה' צחואר 'גדול', היינו שהוא גדול צכל מדה ומדה עד אין חקר, ואם אין ה' יכול לצצע תמיד מדותיו צגזורתו ונוראתו, היכן הוא גדלו האמיתי. וכאשר החזירו אנשי כנסת הגדולה לומר הגבור והנורא, שתמיד יש צה' מדה של גבורה ומורא, החזירו עטרה ליושנה, שגם תואר הגדול נתעטר צמילוואה, ועל זה קראו אותם אנשי כנסת הגדולה.

ואמרו חז"ל (יומא כט.), למנצח על אילת השחר (תהלים צב-א), אמר רב אסי למה נמשלה אסתר לשחר, לומר לך מה שחר סוף כל הלילה, אף אסתר סוף כל הנסים. ופרץ והא איכא חנוכה, ומשני ניתנה ליכתב קא אמינא ע"כ. הרי לנו דחנוכה הוא צעצם סוף כל הנסים. וצמהרש"א הקשה דלכאורה הצרות נמשלו צכל מקום ללילה, והגאולה ליום, ואם כן צהיפוך הו ליה למימר, דאסתר נמשלה לערב, מה ערב סוף כל היום, אף אסתר סוף כל הנסים שנמשלו ליום ע"ש.

י-א) אורך ה' כי אגפת צי ישוב אפך ותנחמני [מפני שכעסת עלי אני מודה לך, שלטובתי היה], צמה הכחוב מדבר, צשני צני אדם שיאלו לסחורה, יש צ לו קוץ צרגלו לאחד מהם [ולא יכול לצאת], התחיל מחרף ומגדף. לימים שמע שטצע ספינתו של חצירו צים, התחיל מודה ומשצת, לכך נאמר ישוב אפך ותנחמני, והיינו דאמר רצי אלעזר מאי דכתיב (תהלים עז-יח) עושה נפלאות לצדו וצרוך שם כבודו לעולם, אפילו צעל הנס אינו מכיר צניסו. [לצדו, הוא לצדו יודע שהוא נס, אצל צעל הנס אינו מכירו] ע"כ.

והנה צמשל הנ"ל שהיו ציחד שני צני אדם שיאלו לסחורה, ואחד מהם ניצל והשני לא, אז צעל הנס מכיר צניסו, שרואה צחוש איך היה הקוץ לו לטובתו, ומתצייש אחר כך על מה שהתרעם מתחלה, צמה שחש צזהו לרעתו, ושוב מודה ומשצת. אצל כדבר הזה הלל הוא גם כשיאלו יחידי לסחורה, ונכנס לו קוץ צרגלו, ולא רואה צעיניו הטובה הגנוזה צו, מכל מקום יש לו להתצונן, מי יודע מה היה איתו כאשר היה יאלו לסחורה, וה' הטוב שמר איתו ולא ניזק, ומה לו להתרעם, הלל יתכן שצריך להודות

מזוכים צכור הצרזל צמארים, מוכנים לקצלת התורה. אצל נס חנוכה הרי היה צכר צצית שני, וישראל היו צכר צשפל המצב, וממנה נשפע ימי נסים לישראל גם לעיקצתא דמשיחא עד ציאת המשיח. ומעמידין את הגרות פחות מעשרה טפחים, צמקום שלא ירדה שכניה, צפתח ציחו, להמשיך צו נסים צצואו וצלאתו. והנסים של הן הן גבורותיו, והן הן נוראותיו, שמחזיקים מעמד זה כאלפים שנה צגלות, הרי זה הארה מימי החנוכה, שהושיעם ה' צזמן שהיו גם כן צדיוטא התחתונה, והנסים של ימי פורים וחנוכה, הם סוף הלילה, קץ וסוף לכל צרותינו.

והנה אנו אומרים צהודאה, ועל הנסים ועל הפורקן וכו' ומסיימים ועל המלחמות שעשית לאצותינו וכו'. ויש להצין הלל מתחלה היו המלחמות, ושוב צל הנס והפורקן והתשועה. ומה גם שאחר שהזכיר ועל התשועות, היינו הישועה מהמלחמה, מה זה שהזכיר אחריו עוד הפעם ועל המלחמות.

וגראה דאיתא צגמרא (גדה לא). דרש רב יוסף מאי דכתיב (ישעיה

כל ימי גלותם, שנפתח אז להם מעיני ישועה, שיוכלו לשאוב ממנו תמיד, ונתגלה האור הגנוז של ימי חנוכה וסגולותיה, אז נתנו הודאה גם על ימי המלחמה, אשר כדאי היה כל ימי הצער, נגד הלכת וישועת אומה הישראלית כל הימים אחריה. ואחר שהודו על הנסים ועל הפורקן ועל הגבורות ועל התשועות, באו לידי הכרה להודות גם 'על המלחמות', המנצחים הקשים שעברו, שהם גרמו והציאו את הנסים הללו, שהשפעתם הוא לעולמי עד.

יידוע קושיית הצית יוסף (סימן תר"ע) דלמה מדליקין שמונה ימים, הא הנס לא היה אלא שבעת ימים. ותירץ צפרי חדש שיום אחד נתקן על ניצוח המלחמה. והקשו עלה דזה יתכן טעם על להלל ולהודות, אבל למה קבעוהו צהדלקת הנרות, ומה ענין הנרות לניצוח המלחמה. ויש לומר דלא רק על ניצוח המלחמות אנו מודים, אלא גם על המלחמות עצמם, 'והנרות הללו אנו מדליקין' על הנסים וכו' 'ועל המלחמות' וכו'. גם על מה שמתחלה כשישז לו קוץ צרגלו היה מחרף ומגדף ומתערעם, מכל מקום כשנתגלה ממנו האור הגדול של ימי

ולשבח על זה, שעשה עמו ה' חסד צמה שישז לו קוץ. וכאשר שנים ראו לצאת לסחורה, אז בעל הנס מכיר בניסו, אבל כאשר אחד נריך לצאת, לפעמים לא מתגלה לו הטובה לעולם, ואיני מכיר את ניסו.

ישמעתי מדודי הגה"צ בעל צית הלחמי ז"ל, אשר על זה אומרים (בתפלת נשמת) ולך לצדך אנחנו מודים, כי על הטובות הגלויות כל אחד משבח את קונו, אבל ישנם הרבה דברים שנעשה עם האדם שאפילו אינו מכיר בהם, והקב"ה עושה נפלאות לצדו, שאין בעל הנס מכיר בניסו, וחסר על זה ההודאה. על כן אנו אומרים 'ולך לצדך', גם על מה שרק אתה לצדך יודע שהוא נס, גם על זה 'אנחנו מודים לך'.

ובימי חשמונאים שעברו ישראל זמנים קשים צרדיפות הדת, שאמרו להם כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק בצלקי ישראל, והוצרכו לדור ציערות ומדצרויות, יתכן שהיה בלצם טינה להתרעם על המנצ של המלחמות אשר צו הם נמנאים. אבל אחר הישועה, כשראו הנסים שנתגלו להם כתוצאות ממלחמה זו, שורש פורה לכל הנסים שלעתיד שיצטרכו ישראל, צמשך

מחדשו, ויודע, ומשגית, ויכול וכו'.
 ובעצור כי הקצ"ה לא יעשה אות
 ומופת בכל דור לעיני כל רשע או
 כופר, יצוה אותנו שנעשה תמיד זכרון
 ואות לאשר ראו עינינו, ונעתיק הדבר
 אל בנינו, וצניהם לצניהם, וצניהם לדור
 אחרון וכו', להיות לנו בכל הדורות
 עדות צמופתים שלא ישתכחו, ולא
 יהיה פתחון פה לכופר להכחיש אמונת
 האלקים. - וסיים עלה, ומן הנסים
 הגדולים המפורסמים, אדם מודה
 בנסים הנסתרים שהם יסוד התורה
 כולה, שאין לאדם חלק בתורת משה
 רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו
 שכולם נסים, אין בהם טבע ומנהגו
 של עולם, צין צרבים צין ציחיד, אלא
 אם יעשה המצות יצליחנו שכרו וכו'
 עכ"ל ק.

וּנְרָאָה דזהו הענין שמצינו בחנוכה,
 שמניחה צטפת הסמוך לפתח
 משמאלה, כדי שתהא נר חנוכה
 משמאל ומזוזה מימין (שבת כג.), ובעל
 הבית באמצע מסובב צמנות. דמבואר
 בצמ"צ שם, שהצריך ה' שנכתב כל
 מה שנראה אלינו באותות וצמופתים,
 על ידינו ועל צין עינינו, ולכתוב אותו
 עוד על פתחי הבתים והמזוזות וכו',
 והקונה מזוזה צווא אחד וקבעה צפתחו

הנסים של חנוכה, אז הבינו ע"ס
 הטובה של המלחמה עממה, ועל זה
 הוסיפו יום אחד להודות ולהלל,
 וקבעוה בגרות, שרק על ידי הנסים
 של הגרות שבאו אחריה, כדאי היו
 המלחמות ונחמונה.

וּדְבַר זה נוגע גם לכל יחיד, שלא
 יתערס לעולם על מצבו, כי
 מאתו לא תלא הרעות, והכל הוא
 לטובתו, ואין בעל הנס מכיר בניסו.
 ויש לכל אחד לשגן לעצמו דברי
 הרמז"ן (סוף פרשת צא), להצין ולהשכיל
 מהו ענינו של הנסים שעושה ה'
 מזמן לזמן, ומהו ענין הפירסומי
 ניסא. וזה לשונו, הנה מעת היות
 עבודה זרה בעולם מימי אנוש, החלו
 הדעות להשתבש באמונה, מהם
 כופרים בעיקר ואומרים כי העולם
 קדמון, כחשו בה' ויאמרו לא הוא.
 ומהם מכחישים צידיעתו הפרטית וכו'.
 ומהם שידו צידיעה ומכחישים
 בהשגחה, שלא ישגיח הא-ל באדם,
 ואין עונש או שכר, יאמרו עזב ה'
 את הארץ. וכאשר יראה האלקים צעדה
 או ציחיד, ויעשה עממה מופת צשינו
 מנהגו של עולם וטבעו, יתברר לכל
 ציטול הדעות האלה כולם, כי המופת
 הנפלא מורה שיש לעולם אלוה-ה,

של הפרסומי ניסא, לא רק להודות על העבר שעשה צימים ההם, אלא שיתצוין מזה על זמן הזה, שכל דברינו ומקרינו המה נסים. — וגראה דזהו כוונת סיום הכתוב, אודך ה' כי אנפת בך, שדרשו חז"ל שמודה על מה שיצב לו קוץ צרגלו, ולא טבע צים כמו חצירו, והוא מודה ומשבח על הדבר שהתרעם עליו מתחלה. וממנו ילמוד לכל מצבי חייו, שכולם הם טובות ה' גם כאשר אינו מכיר ומשיגם. וזהו ישוב אפך ותנחמני, גם כאשר יתראה לפניו שה' מציא עליו שוב חרון אפו, גם כן לא אירא רע, כי אתנחם צמה שראיתי בהעבר, שמה שחשתי שהוא לרעה היתה לטובה, ומהנסים שצעל הנס מכיר צניסו, ילמוד להודות לה' גם על הדברים שעדיין אינו מכיר צניסו.

ונתכוון צענינה, כבר הודה צחדוש העולם וצידיעת הצורא ובהשגחתו, והאמין בכל פנות התורה וכו' ע"ש. ואם כן המזוזה מורה על אמונת אלקי עולם והשגחתו צתחתונים. אמנס שלא יאמר האדם כי צרוצ הימים כאשר חטאו ישראל עוצ ה' אותם, על כן צאה מנות נר חנוכה כנגדו, שגם צומן שעמדו ישראל צדיוטא התחתונה, עשה להם נסים, להורות שגם אז לא עוצ חסדו והשגחתו מאתנו.

והבעל הצית עומד צאמצע צין המזוזה והנרות חנוכה, כדי להכניס עצמו ציניהם, ולהאמין שגם הוא צעצמו עוצר עליו נסים נסתרים תמיד, וכמו שאומרים (צתפלת מודים) ועל נסיך שצכל יום עצמו, אלא שאין צעל הנס מכיר צניסו. וזהו התכלית

על הטוב יזכר
ידידינו החשובים שהשמחה במעונם
שנדבו להוצאת קונטרס הזה

* * *

הר"ר ישכר בעריש ברוינשטיין הי"ו
לרגל נישואי בתו הרתן יוחנן ני"ו
עב"ג בן הר"ר חנינא ליפא קאטיץ ני"ו

* * *

הר"ר משה יעקב שאלאמאן ני"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב

* * *

הר"ר איסר ציגעלהיים ני"ו
לרגל הולדת בנו למזל טוב